

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sotilaiden työaikalain uudistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Olli Immosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 314/2019 vp:

Aikooko hallitus korjata sotilaita koskevan työaikalain niin, että sotilaiden yhdenvertaisuus työaikalain suhteen toteutuu ja sotilaiden työsuojelu, jaksaminen ja yleinen turvallisuus kohenevat?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Puolustusvoimien virkamiesten työajoista on säädetty laki puolustuslaitoksen virkamiesten työajasta. Se koskee muun muassa ammattisotilaita. Puolustusvoimien oma työaikalaki on varmistanut Puolustusvoimien toiminnan erityispiirteiden huomioon ottamisen yleisen työaikalain rajoitusten estämättä. Siihen perustuen Puolustusvoimien virkamiesten työajoista on sovittu kattavalla Puolustusvoimien työaikasopimuksella.

Puolustusvoimien lakiin ja sopimukseen perustuvat joustavat työaikamääräykset mahdollistavat valmiuden ylläpidon ja tavoitteet käytettävissä olevilla henkilöstöresursseilla. Lisäksi laki antaa puolustusministeriölle valtuudet poikkeustilamääräyksille. Tätä kokonaisuutta ja valmiuden rakennustyön tuloksia ei saa vaarantaa myöskään jatkossa.

Ainakin jo vuodesta 1972 lukien puolustusvoimia koskien on sovittu virkaehtosopimuksella ammattisotilaita koskevista työaikamääräyksistä. Puolustusministeriö on antanut sopimuksen soveltamisesta soveltamismääräykset, jotka sisältävät ohjeita sellaisista työaikajärjestelyihin liittyvistä kysymyksistä, joista sopimuksessa ei ole sovittu, sekä ohjeita työaikakirjanpidosta. Puolustusvoimien työaikasopimuksen määräykset ja sen soveltamismääräykset ovat työaikasuojelultaan ja eduiltaan paremman tasoisia kuin nykyisen lain vastaavat määräykset. Sopimusmääräykset sisältävät paljon asioita ja etuja, joita ei ole nykyisessä laissa. Puolustusvoimien työaikalaki on siis toiminut taustalakina joustavalle sopimiselle ja työaikamääräyksille, joilla työaikasuojelua on parannettu. Työaikamääräyksiä sekä niihin liittyviä yleisiä ja erityisiä korvauksia on tarkistettu ja korotettu säännönmukaisesti – nykyisin käytännössä vuosittain puolustusvoimien henkilöstöjärjestöjen kanssa sopien puolustusministeriön johdolla.

Puolustusvoimissa tehtävien työilmapiirikyselyjen tulokset ovat hyvällä tasolla. Puolustusvoima-uudistuksen jälkeisinä vuosina on työhyvinvointiin panostaminen korostunut entisestään. Henkilöstömäärä on vähentynyt ja työtehtävien määrä on usein jopa lisääntynyt. Erityisesti valmiuden ylläpitoon liittyvät tehtävät ovat lisänneet henkilöstön työkuormaa. Esimiestyöllä on keskeiden

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 314/2019 vp

merkitys työssä jaksamisen tukemisessa, jotta työkuorma jakautuu mahdollisimman tasaisesti ja riittävä lepo toteutuu raskaisen työjaksojen jälkeen.

Puolustusvoimien toimintaympäristö edellyttää henkilöstöltä korkeita fyysisiä, psyykkisiä, eettisiä ja sosiaalisia valmiuksia. Puolustusvoimat tukee toimintakykyä kouluttamalla henkilöstöä sekä työaikaan että vapaa-aikaan sijoittuvilla liikuntatapahtumilla sekä ennaltaehkäisevällä työterveyshuollolla. Kouluttamalla ja ohjeistamalla esimiehiä heiltä edellytetään kiinnittämään myös lisääntyvästi huomiota henkilöstönsä toimintakykyyn ja työssä jaksamiseen.

Puolustusvoimien työaikasopimuksen soveltamismääräyksissä on selkeät määräykset esimerkiksi työvuorosunnittelusta, kuten tarpeettomien ylityöiden välttämiseksi työaikasuojellullisista, toiminnallisista ja kustannussyistä. Soveltamismääräykset edellyttävät, että toimintakykyisyyden ja palvelusturvallisuuden varmistamiseksi henkilöllä on oltava lepoaika myös harjoituksissa.

Parhaillaan työnantajapuoli ja henkilöstöjärjestöt viimeistelevät parhaillaan kantojaan valtionvarainministeriön asettamassa työryhmässä sen arvioimiseksi, mitkä muutokset ovat välttämättömiä Puolustusvoimien virkamiesten työaikasuojelun toteutumisen kannalta ja mitkä kustannus-, henkilöstömäärä- ja toiminnalliset vaikutukset näillä muutoksilla olisivat. Toimeksiannon mukaan arvioinnissa tarkoituksena on joka tapauksessa säilyttää työaikalainsäädännön ja sopimustoiminnan suhde nykyisellään. Toteamus, että jatkuvasti kehitettävät sopimusmääräykset ovat työaikasuojelun ja -korvausten kannalta lakia huomattavasti paremmat, on ollut kiistatonta.

Puolustusministeriöllä on aina valmius, tahto ja kokemus kehittää neuvotellen henkilöstöjärjestöjen kanssa puolustusvoimien työaikasopimusta ja soveltamismääräyksiä virkamiesten työaikasuojelua edelleen parantaen. Esimerkiksi parhaillaan neuvotellaan työaikamääräysten muuttamisesta merivoimien valmiusalue tehtäviä koskien. Neuvottelutoiminnalla on saavutettu merkittäviä tuloksia henkilöstön työaikasuojelun kannalta. Työaikamääräyksistä neuvottelemisen ja sopiminen on siis ollut tähänkin saakka mahdollista ilman lainsäädännön muuttamista. Rajoitteina näille työaikasopimuksen kehittämistoimille ovat kustannus-, henkilöstömäärä- ja toiminnalliset rajoitteet. Jos lakia aiottaisiin muuttaa, samat rajoitteet tulisivat eteen myös silloin. Esimerkiksi harjoitustoiminnan työaikamerkintöjen nostaminen nykyisestä edellyttäisi huomattavaa henkilöstömäärän lisäystä ja toiminnallisia muutoksia nykyisen puolustusvoimien toiminnan ja valmiuden tason ylläpitämiseksi. Näiden kustannusarvio on erittäin suuri. Huomattavaa on, että sotilaallisista harjoituksista ja meripalvelusta maksetaan merkittäviä harjoituskorvauksia perustuen työaikoihin.

Puolustusministeriö ja puolustusvoimat hakee aktiivisesti yhteistyössä ja neuvotellen henkilöstöjärjestöjen kanssa erilaisia tapoja kehittää työaikasuojelua, parantaa edelleen työhyvinvointia sekä varmistaa palvelusturvallisuus puolustusvoimissa. Puolustusvoimien työaikalain nykyiset säännökset eivät estä näiden tavoitteiden toteuttamista.

Helsingissä 28.11.2019

Puolustusministeri Antti Kaikkonen